

Tanja Orašnik Šavčić / Salinjam knjiga u kći

Smrt je ponovno u modi, govori mi Igor Mandić dok ga, kao Haron, prevozim preko Aheronta, a onda priznaje

SKORO CIJELI SVOJ ŽIVOT OSJEĆAO SAM SE KAO ČUDNOVATI KLJUNAŠ

Razgovor s Igorom Mandićem nešto je najbolje što »kulturnik novinar može iskusiti u ovoj našoj maloj kulturici. Osim visprenosti, duhovitosti, discipliniranog odgovaranja na krajnje ozbiljna i krajnje neozbiljna pitanja, nadasve mudrosti, Mandića karakterizira jedan, sada već možemo reći fenomen: on ne traži autorizaciju teksta, koliko god ozbiljno bilo ono o čemu je pričao. A ima li što ozbiljnije od razgovora o smrti, samoubojstvu, identitetima, Crkvi, (dnevno)političkim užasima...? Teško. U kulturi (nesigurnosti) u kojoj se autorizacija traži i za izjavu o pojedenom ručku, odbijanje zahtijevanja za umjetnom naknadnom pameću, koja često fingira »uzvišeni« diskurs, bilo bi dovoljan razlog za proslavu, no takvih je kudikamo više.

Ovaj novinar ima i tu sreću da radi posljednji kulturni prilog u dnevnim novinama, baš ovaj i ovakav Mediteran, pa može odlučiti objaviti toliko intervjua, bez kraćenja, sažimanja i »dajdžestiranja«, koliko bi teško koja platforma, tiskana ili elektronička, trpjela. Ali svaka riječ ovdje ima težinu, pa je logična odluka bila »skinuti« razgovor i dopustiti mu da zauzme prostora koliko god mu treba, a sve ostalo posložiti prema njemu.

Dakako, budući da je riječ o

Mandiću, a povod je njegova knjiga »Predsmrtni dnevnik« (u izdanju VBZ-a), kao i posebna njegova pozicija u kontekstu pulskog sajma knjiga Sa(n)jam knjige u Istri, valjalo nam je pronaći neki novi moment, »edge« kako bi se hrvatski reklo, onkraj svih silnih intervjua s njim objavljenih ovih dana.

Tijelo i crvi

Ne znam jesmo li u tome uspjeli, ali odlučili smo se ući u nešto malo drugačije uloge: onu Harona, lada-

ra koji u Had preko rijeke Aheront prevozi umrle, i onu umrloga (kad već toliko snažno i uporno Mandić zaziva, ili barem priča o smrti). Bizaran je to moment, na koji je Mandić rado pristao, vjerujući valjda da nam to doista može pomoći da iz nešto drugačije perspektive sagledamo ono doista bitno.

Ja, Haron, nisam ovdje da Vam sudim, ja sam samo priprasti ladar koji će Vas prevesti preko ove

nastavak na str. 4 i 5

SKORO CIJELI SVOJ ŽIVOT OSJEĆAO

nastavak sa stranice 1

rijeke, a što će dalje s Vama biti, ne znam. Meni je samo važno da mi date novčić. Ne znam što ču s njim, jer ovdje nema kioska pa da si kupim barem sudoku da si prekratim vrijeme do nekog novog rata, kada će biti više posla. Ali vi tamo na Balkanu niste loši, bilo bi mi prilično dosadno da nije bilo vas. Kako bilo, moram primijetiti da ste puno razmišljali o smrti. Ovaj vam »Predsmrtni dnevnik« na 350 stranica donosi baš puno smrti, koja nikako da dode. Zadnji upis bio je krajem kolovoza 2015. godine, kada ste lijepo pisali o velikom Arsenu Dediću, a evo do početka prisnica na pulskom sjaju knjiga bili ste itekako živi. Je li vam razmišljanje o smrti produljilo život?

– Ne, život mi je produljilo to što pušim. Kažu da pušači umiru mlađi. Eto, ja sam sve mlađi i mlađi. Pušim cigaru i lulu od '65. godine i treba mi neki filozof matematike da mi objasni što to znači da pušači umiru mlađi. Koliko godina mlađi, to mene zanima.

Ali fašistička histerija zabrane upotrebe duhana, jasno je, konstantno upada u kontradikcije i bedastoće.

A knjigu sam tehnički izveo u tri/četiri godine, ali uz 12/13 godina pripremanja za nju, dok nije sazrela. Otporac za takvo razmišljanje nije bila samo moja klonulost zadnjih godina, pri čemu sam se šalio autoironično da mi je predodređeno umrijeti u statističkim okvirima projekta u kojima umire bijeli europski muškarac. Dakle nije samo to, nego je smrt našega djeteta bila otporac koji me malo više vezao uz razmišljanje o smrti. Inače nisam time opsjednut. Stvarno ne razumjem te ljude, a radi se o velikim filozofima, od Seneke do Jankelevitcha preko našeg Stanka Lasića, koji su govorili da su misli o smrti trajno u njima. Pa i Tin Ujević je bio blizu toga razmišljanja. Ja to ne razumjem. Ja nisam nikad o smrti fantazirao na takav način da bih je hvalio ili podcenjivao.

Ali da sam želio da me srčani ili moždani trefi što prije, jesam, jer drugi oblici umiranja od internih bolesti teški su i mučni. Čovjek u bolesti živi dulje, dulje umire, a ta najljepša smrt nije svakome dana. Oni kojima jest nisu je ni svjesni; kad ih je pogodila munja iskapčanja svijesti, srca i mozga ne znamo je li ih to osvijestilo.

Većina ljudi ne pridaje puno pažnje ideji smrti i pripremama za smrt. A i ne treba se pripremati; to je jedan tritual bilo divljih plemena bilo kičerskog gradanskog društva na Zapadu kad se od zamišljenog budućeg dogadaja pravi obiteljska predstava, proslava. I ljudi onda biraju odjeću za ukop! Čega?! Tijela koje će uskoro jesti crvi! Što će mu odjeća?

Seks i smrt

Inače sam dosad vratio samo Perzefonu i Orfeju (lijepo je svirao), a zbrisali su mi Sizif i Tezej. Ali njih više nema. Hoću reći, malo tko je video smrt, pa da o tome može pričati. Otkud onda toliko pametovanja raznih pisaca, o kojima i Vi pišete, o nečemu o čemu se ne-ma pojma?

– Zato što su sve vjere i religije ulile ljudima nadu da postoji onostranstnost, prelazak u neki oblik drugog života bilo da se radi o reinkarnaciji na istočnjački način bilo o seljenju duša na grčko-platonski način bilo o odlasku duše u nebeske prostore pred sud Svevišnjeg. Dakle sve su religije ulile ljudima tu krivu nadu, da kako pokušavajući ih spasiti od grijeha seksualnosti, jer smrt i seksualnost su tako povezani, i smrt se ispostavlja kao kazna za život. Doslovno tako kažu katolički crkvenioci: seksualnost je kriva za smrt. I to je jedan od načina na koji religije drže svoje podanike u strahu.

Nikto ne bi trebao doživjeti neprirodan slijed smrti, pokapanje

vlastite djece. Stotine puta su Vas pitali, jer znaju da ćete odgovoriti na svako pitanje, vrdali su ovim ili onim riječima, ali zapravo ono što jesu pitali bilo je zašto se niste ubili nakon što Vam je umrla kći? Ne pada mi napamet postaviti to pitanje, ali zanima me Vaše razmišljanje o samoubojstvu, kako gledate na taj čin? U knjizi donosite promišljanja mnogih filozofa, pa tako i Camusa, koji smatra da je to najvažnije filozofske pitanje, ali nekako kao da izmiče Vaš stav.

– Ma kažem ja to i u knjizi: ja se sam ne bih ubio, ali opravdavam samoubojstvo kao jedini izraz slobodne čovjekove volje. Nema se tu što puno pojašnjavati. Čovjek si može oduzeti ono što se inače pet, šest hiljada godina, a posebno unazad dvije hiljade godina starog zapadnog kršćanstva, smatra svetinjom darovanom od boga. To je stupidnost koju su već antički filozofi, a kamoli moderni, razorili, razrušili u prah i pepeo. Toliko su to razrušili da ništa nije ostalo od te zgrade. Ali samo za pametne ljude; mase vjernika kao ovce dresirane su da misle na smrt kao zadnji čin kazne koju im je Bog udjedio. Jer Bog mu je dao život, pa mu ga, je li, može i oduzeti. Što je lijepo pokazao u Auschwitu i Jasenovcu.

Ovce i pastiri

Prema tome to su stvarno olinjale stvari, kao kletve protiv zločestoga Boga koji dopušta Sotoni navodno da mimo njegove volje radi te zločine izazvane ljudskom slobodnom voljom, koju je, opet, ljudima dao Bog. Ma to su tolike religijske kontradikcije i stupidnosti da čovjeka nakon proučavanja doslovno zaboli glava. I tako se religija svodi na dvije/tri molitve, klečanje u crkvi i davanje milodara, što je važan izvor finansiranja, plus ono što bedaste države identificirane s religijskim sistemom, daju, kao Hrvatska. Dakle religijski iskazi i poze i vjerovanja svode se samo na nekoliko malih, jasnih religijskih gesta koje ponavljaju svi, od pape koji doslovno kaže da on tumači glavnu molitvu, Očenaš, onako kako su njega kao navodnog teologa naučili njegovi roditelji kad je bio dijetet. Zar to nije najveća rugalica jednoj velikoj vjeri u kojoj poglavari prenosi vjernicima svoje iskustvo djeteta, djetinjeg znanja.

Ja sam kabast za rukovanje. Nespretno upakiran tako da njime ne možeš lako upravljati. Tako sam se osjećao od najmanjih nogu. Kroz čitave godine svoga pisanja, posebno u zrelosti, kada sam već i pobjesnio na smisao, afekte i dosege svoga pisanja i kad sam morao odbijati te raznorazne insekte koji mi se vješaju, koji me vuku za kaput prišivajući mi svakakve oznake... sad kad sam u tom smislu pobjesnio, sve sam više i više svjestan te svoje vlastite kabastosti. I tako je bilo cijeli moj život. Ma i neka je!

I tako se to perpetuirala kroz hiljade godina i tu, na žalost, ili na sreću, za neke ljudi ima neke mistične tajne, duboke snage u svim religijama koje se ne daju tako lako prebrisati, čak ni ovim racionalističkim ironijama i materijalističkim nazorom. Mi ostajemo nemoćni pred golim vjernika koji bi nas uvijek pregazili svojom količinom i bijesom. Na prvom mjestu odbijajući naša tumačenja kao bogohulnost, nasilje nad njihovom slobodom vjerovanja. Ali protiv činjenica se ne može. Krleža je jednom držao predavanje i netko iz publike ga je upitao kako on tumači opstanak Crkve unatoč retrogradnim stavovima (o čemu je Krleža govorio). Tada su, koincidencijom vremena, zazvonila zvona crkve. I on je rekao: »Eto, mi tu trkeljamo, a oni traju dvije hiljade godina.«

Prema tome ovakvi naši racionalistički stavovi i ironije intelektualna su slast i užitak u pameti, čak i neki radosni eros u razaranju starih mitova, ali sve to ostaje kao teorijska maglica nad masom ovaca koje bleje, daju mljeku, vunu, pristaju biti strižene, bez bune. A i što bi se buni, dovoljna im je ispša, šaka soli, pas čuvat koji ih čuva od vukova, pastir koji ih tu i tamo pogladi i tako to stado ovaca korača kroz povijest neumitno.

Kaj i bre

Na onom »gornjem« svijetu, u kontekstu jednog malog Balkana i još manje Hrvatske, odnosno Bosne i Hercegovine, jedan je čovjek režirao svoju predstavu života tako što se, paradoksalno, samoubio. Kako gledate na čin Slobodana Praljka i zašto ste ga odbijali komentirati?

– Previše je konzervativni rasprostranjenih na sve strane: društvenih, političkih, regionalnih, nacionalnih,

nacionalističkih, veza s policijskim, domaćim i svjetskim agenturama, bankama, kradom, bogaćenjem na užasnim zločinima... U to ulaziti previše je krvava priča, a da bih želio reći svoje mišljenje o tome. Kao što rekoh, samoubojstvo je izraz (njegove) slobodne volje. Po tipu samoubojstva, kako ga klasificira Medicinska enciklopedija, to spada u vrstu protestnog samoubojstva, samoubojstva iz osvete svijetu koji ostavlja za sobom, što je inače... evo, sad sam se uhvatio u zamku pa počeо tumaćiti nešto što nisam htio!

Odmah da Vas umirim, ovdje u Hadu nas, zapravo, uopće ne zanimaju Hrvati i Srbi, pa nam nije jasno zašto su Vas na onom svijetu uopće toliko povlačili za jezik po pitanjima naroda koji su u rangu statističkih pogrešaka. Jedna ili sto državica, jedan ili pet jezika, kakve to ima vezu? Zašto ste se svj, pa i Vi s njima, toliko bavili tim pitanjima? Iako, moram Vam priznati ingenioznost naslova jedne Vaše knjige: »Kaj ste pisali, bre?«

– Kad nisam imao pametnija posla.

Ali dobro ste bili počeli, kao književni, glazbeni kritičar. Pa i ovaj Vaš »Predsmrtni dnevnik« je svojevrsni dnevnik čitanja/gledanja/slušanja. Tu su Jaspers, Montaigne, Camus, Lasić, predstave na Briunima, All that jazz... to je važno, to je ono što ostaje, a ne Hrvati i Srbi.

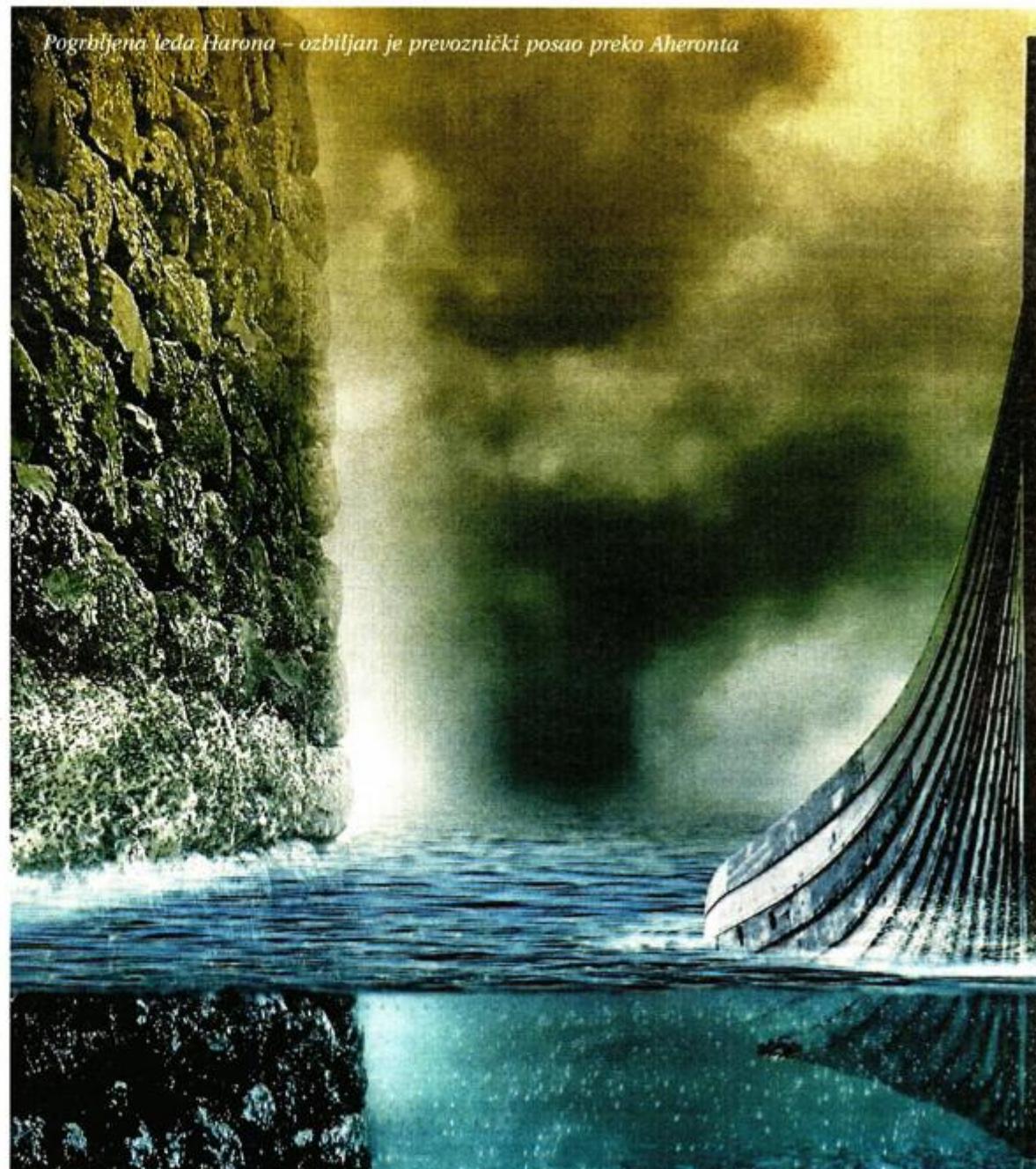
– Ja kao mali pisac prenio sam velike pisce. Kako se s genijalnim umovima iz svijeta ne mogu niti želim takmičiti, usporedbe nisu ni moguće ni potrebne. Ali intelektualci, pisci, stoje jedni drugima na ramenima, i to je stup koji se proteže hiljadama godina kulture zapadnoga, mezopotamskoga i grčko-rimskoga svijeta kod nas u Europi, jer drukčije misao ne može opstati, ona opstaje na temeljima koje su postavili prethodni-

ci. Tako kad se danas uopće usudiš ući u jednu tako složenu tematiku kao što je pitanje smrti, samoubojstva, starosti... odjednom uviđaš da je to iskrica, ništa, a da se ispod nalazi golema piramida uvjerenja, teorija, poznatih ne onima koji vole jeftinu kiosk-literaturu, nego umnici, a time se ne možeš baviti stalno, od toga poludiš. Nekoliko filozofa i jest poludjelo od prevelikog bavljenja krajnjim pitanjima. Svake sekunde to te razmišljanje zavodi i odvodi sve dublje i šire u svoju povijest.

Srvat i Hrbin

Mi smo mala djeca prema onome što je napisano u starim indijskim tekstovima, u Vedama. Upanišadama, o kojima ja znam samo rubno, pa u Tibetu, Egiptu, ta literatura je jako važna i utjecajna do danas. To je misteriozno! Zašto se i danas i najveći analitičari, pa i medicinski stručnjaci (jer ja nisam medicinar, nego samo mali literat) pozivaju na najstarije tekstove? Kad današnji analitičari problema smrti želete nešto reći, pozivaju se na Tibetansku knjigu mrtvih, Egipatsku knjigu mrtvih, na ove indijske tekstove koje sam spomenuo, na čitav niz kineskih filozofa o kojima ja takoder malo znam. Zašto? To je vrlo zanimljivo. Ali time se onda treba baviti, a ja sam se, kao jedan mali ovdašnji literat, prvi (sad se moram povoljiti), prvi uopće u našim književnostima hrvatskim i jugoslavenskim, koji se toliko bavio krajnjim temama, a da to istovremeno bude i priča. A priča je moj svakidašnji život povezan s anegdotnim dogadanjima u, kako je Jergović rekao, dobru nefikcionalnu prozu. To je taj pojam koji kod nas još nije zaživio.

Da, u svojem »gornjem« životu jako ste se ljtutili na odrednicu pučulistika.

Pogubljena teda Harona – ozbiljan je prevoznički posao preko Aheronta

SAM SE KAO ČUDNOVATI KLJUNAŠ

– To je idiotizam koji treba prebrisati! Sljedećeg koji me nazove publikom poslat ču u onu stvar!

Ali nije li nespretno nešto odrediti negacijom – nefikcionalna proza? Kao da je Hrvat, recimo, Nesrbin.

– Srpski, Hrvat, da, to je čudnovati kljunaš.

Može li neka bolja?

– Fiction i faction je vrlo jednoslovno odvojiti, ali to što se gubimo u raznim rukavcima svojstveno je ljudskoj misli, pogotovo u ozbiljnim stvarima kada što je pisanje.

Ali taj čudnovati kljunaš, pogledaj ga malo, pa to je najbizarnija životinja koja je postojala u stvarnom svijetu, dakle ne u mitologiji. On je contradictio in adiecto. Ne zna ni gdje bi je čuvao, u terariju ili kavezu, jer je isovremeno i vodeno i zemaljsko biće, ima kljun kao ptica i lježe jaja, a ptica nije; doći mljeko, a nije sisavac; ima peraje, nema krila, golemi kljun...

Jeste li se Vi ponekad osjećali kao čudnovati kljunaš?

– Vrlo često. Skoro cijeli svoj život. Kabast za rukovanje. Nespretno upakiran tako da njime ne možeš lako upravljati. Tako sam se osjećao od najmanjih nogu. Kroz čitave godine svoga pisanja, posebno u zrelosti, kada sam već i pobjesnio na smisao, afekte i dosegne svoga pisanja i kad sam morao odbijati te raznorazne insekte koji mi se vješaju, koji me vuču za kaput prišivajući mi svakakve oznake... sad kad sam u tom smislu pobjesnio, sve sam više i više svjetan te svoje vlastite kabastosti. I tako je bilo cijeli moj život. Ma i neka je!

Naši i njihovi

Zanima me još nešto, u čemu mislim da ste uspjeli, a što nije baš lako bilo u onom »gornjem« kontekstu i što nisam siguran da je dovoljno primjećeno. Kako, naime,

prevladati gorčinu prema sistemu ili okolnostima zaslužnim za neku osobnu ili obiteljsku nesreću, što je, vjerujem, uzrokom perpetuiranih podjela na »naše« vitezove i »njihove« zločince. Da kontekstualiziram pitanje: sve bi obitelji na ovim prostorima mogle naći razloga biti ogorčene, ljute na sisteme koji su im otimali ili ubijali njihovo, bio to komunizam/socijalizam i njegova nacionaliziranja, bio to bilo koji okupator i njegova protjerivanja/ubijanja. Pa i Vi biste mogli biti ogorčeni na činjenicu da je Vašim roditeljima nacionalizirano sredstvo rada – knjižara i papirnica – zbog čega je Vaš život sigurno puno drugaćiju nego što bi bio da ste nastavili sa svojim urednim gradanskim životom, ali Vi niste ogorčeni, nego ste samo kritični prema negativnosti bilo kojeg sistema. Kako?

– Meni je to ostavilo potpuno hladnjim. Dijelom zato što sam to doživio kao dijete, a tek kasnije kad sam odrastao počeo sam razmišljati o smislu i razlozima svega toga i video sam da je ta nacionalizacija 1948. godine bila neka vrsta nužnosti, logična za stvaranje novog društvenog porekla. Kad sam to rekao ocu, naravno da je pobjesnio, skoro me ubio, metaforički naravno (nije nikada digao ruku na mene u zrelim godinama, tukao me samo dok sam bio mali). Ali budući da sam ja znao već od prvih dana, naročito osvježujući taj dogadaj, da se moram kroz život probijati vlastitim radom, nisam dozvolio da ogorčenost prevlada. Od ogorčenosti se ne bi smjelo živjeti. Besplodno je to, i čemerno.

Ali Vi ste iz Šibenika zbog toga moralni u Split, a tamo Vam nije bilo lako uklopiti se. Imali ste »pravo« biti ogorčeni.

– Ma, opet sam se naturalizirao. To su sve prirodne stvari; u mladosti

pun si svih vrsta elana, psihofizičko-gzadravlja, i dok sam osjećao svakovrsne dimenzije svih erosa koje postoje, nekako sam prolazio kroz život potpuno ravnodušno što se tiče tih nesreća koje su mi se dogadale. Osim ove zadnje. Koja je bila vrlo precizna: smrt kćeri. Sve drugo potrebne mene je prolazilo kao nesreće pored Charlieja Chaplina. Ja se non-stop osjećam kao Charlie Chaplin. Na primjer, on je u tučnjavi s puno jačim od sebe i taj zamahne sjekrom, koja bi presjekla i deblo, a kamoli jednog čovječuljka, a on se tamam sagne da veže cipelu i sjekira projuri iznad njegove glave. Veliki se potom zatetura, a Chaplin ima izraz lica kao da se pita: Što je bilo? To sam ja, cijeli svoj život prolazim kroz sve te bure koje su me »zadesivale« i kada da se pitam: Što je bilo?

Vjera i nevjera

Ovo naše čakanje (a što ćemo drugo dok Vas vozim preko rijeke) želim nastaviti još jednom inkarnacijom smrti, jer ipak smo u Hudu, ali ova je malo veselija, ako ne morbidnija. Naime večera Vaše supruge i Vas, onaj famozni biftek koji ste kupili unovčivi posmrtnu pripomoć puno prije no što ste umrli. Kako ste, molim Vas, došli na tu ideju? Jeste li se time, oboje, malo narugali smrti ili običajima?

– To je bilo samoinočno, ali i nužno. Stvarno smo bili švori. Pa smo išli vidjeti koliko iznosi ta pomoć, nisam znao izračunati. Oni su vrlo rado pristali, odbili su kamate i nužne izdatke i došlo je to na jednu smješnu svotu, no dovoljnu za penzionera.

Je li bio dobar biftek?

– Uh.

Jedna misao u Vašoj knjizi mi je baš jako zazvonila, iako je zapravo duboko zakopana, kao da nije htjela

da ju se pronade; ta da svoj ateizam (ipak) ponekad stavljate na kušnju. Kako ga to stavljate na kušnju?

– Ma to je moja šala. Ja sam obrnuo ono što je jedna od važnijih stvari u odgoju katoličkih mladića u crkvenim redovima koji se obrazuju da bi se zaređili i postali službenici Crkve. Tako oni na svojim ispunjevali govore: »Velečasni, ja sam puno grijesio, ne mogu se oduprijeti svim iskušenjima i bojim se da je moja vjera slaba i dolazi u pitanje.« Ja sam tu cijelu priču, koja mi je smješna, ali ljudska, preokrenuo, pa sam osamljenost svoga ateizma, taj oštri zrak koji para pluća kad se oslobođi topline štale s govedima s kojima si bio dotada, preokrenuo na šalu: »Ponekad i moj ateizam dolazi u kušnju.« To je vrlo lako reći nama koji smo zatrovani zapadnjim kršćanstvom, koje je ustvari uvozna religija, nikako naša autohtona, jer nije nastala u Rimu, nego u Jeruzalemu, pa je importirana preko Svetе knjige i apostola po cijelom svijetu.

I svaka im čast na tome, pravi su PR-ovci! Oni su publicisti prve klase! Dakle svaka im čast kako su uspjeli raspraviti i rukoviti religiju; svi ti razapeti jadnici, većinom kršćani, na judejskim brežuljcima bili su robovi. Da nije bilo PR-a, buduće religije ne bi bilo. A njoj su se Rimljani izrugivali otpočetak; kako je, eto, njihov Bog razapet i krvari i daje se ubiti makar ima moći i preko svoga oca. Grčko-rimski svijet je tada nije užavao, ali je izgubio, o čemu je napisano more knjiga. I mi stalno potrebito govorimo da je naš kulturni svijet judeo-kršćanski, a nije, on je grčko-rimski. Mi smo baštinici toga kruga, a ova importirana religija je potpuno poremetila sklad i mogući razvoj toga svijeta na način koji je njoj odgovarao. A bila je moćna – kao što vidimo i danas prevladava. I ja sam odgojen u duhu te religije; moja majka Ada bila je vjernica, kao

i njen otac, i ona je željela svoju djecu tako odgojiti pa je manipulirala dok je mogla, dok je bila živa, do moje 16. godine. Ali ja sam se njoj već s 14 godina počeo otimati.

Up & Down

Mnogi su Vas tamo »gore« prozivali, a bili ste na meti i brojnih feministica. Nažuljat će ih, opravdano, i neki momenti u ovoj Vašoj zadnjoj knjizi. Recimo kad Kleopatra nazivate radodajkom. Nitko prosječno informiran neće poricati odredeni promiskuitet egipatske vladarice, ali zašto ona ne bi bila radouzimajka umjesto radodajka? Zato što je žena, a žene daju, dok muškarci uzimaju?

– Da, moglo bi biti da rado uzima, jer je bila moćna, lako se, kako je prikazuju razne priče, ipak odnosila prema svojim ljubavnicima na pravi antifeministički način, umilno i ponizno, a oni su je došli glave i uništili joj carstvo. Eto kako ljubav ubija i najveće ljubavnike i osvajače.

U knjizi spominjete i dokumentarac o Vama autorice Helene Sablić Tomić. Budući da ste ga snimili u svibnju 2015., u kojoj je fazi?

– Bio je prikazan u Višnjunu nedavno. Ja sam ga video polupravatno. To je vrlo pristojan, inteligentan film. Ima nekoliko verzija; Helene i njen kreativni sudrug Davor Šarić napravili su vrlo kvalitetan film od 50-ak minuta, izmjenjujući razne vremenske epohе moga življenja bez puno komentara. To je njen stil. Odnija vrag i kekice i čakule! Da smo slijedili razgovarati o svemu, to bi se pretvorilo u filmski esej jednoga brbljavca, pa to više ne bi bio dokumentarac, već neki show, možda stand up. Izbjegli smo sva pričanja, jer je to s onu stranu prikazivanja nečije privatnosti. Oni su htjeli potpuno privatni dokument o postojanju jednog čovjeka koji se zove ovako kao ja, pokazati intimu njegova stana sa ženom i mačkama, mjeseta na kojima je živio, odrastao...

Igore, imamo problem. Tu se vyzikamo već uru vremena, a Vi nikako da mi date novčić. A znate da Vas bez novčića ne mogu pustiti preko. Dakle nema vam druge, morat ćete se vratiti »gore«, očito još nije došlo Vašo vrijeme. Čisto iz kurioziteta, što ćete s tim vremenom što Vam je još dano ako više nećete pisati knjige, kako uporno najavljujete, a javnost koja Vas prati uporno Vam u tome ne želi vjerovati?

– A možda uspijem sročiti neka pisma iz groba! Ma šalim se, dakako. Nemam više fizičke snage, nemam motivacije, ovaj »relativni uspjeh« u plasiraju ove knjige pitanje je slučajnosti, koincidencije, smrt je ponovno u zraku i u modi, a ja sam se zatekao, kao često dosad, prvi na terenu te neke nove teme, kao što sam prvi pisao i o gastronomiji, seksu i pornografiji, o krimiću, o mogućem problematiziranju negativnih strana Miroslava Krleže, o feminističkim temama...

Kažete stand up, ali nemate energije. Možda biste mogli složiti neku novu formu stand down?

– Step down! Pa ne znam, jer ovo vrijeme što mi preostaje ne znam koliko je; je li u pitanju tri minute, dani, godine... bezveze je s time seigrati. Da sam vjernik, citirao bih jednu staru poslovnicu: »Ako želiš naslijediti Boga, planiraj svoj život.«

Prije nego što se vratimo u naše »gornje« biografije, moram Vam reći još samo jednu stvar: nije lako uz Vas biti Mandić.

– Bit će da te puno pitaju jesmo li u rodu. A ima nas svakakvih, rasuti smo posvuda, po cijelom »regionu«, raznih denominacija; ima nas među muslimanima, Srbima (tamo ih ima posebno puno), u Hercegovini, Dalmaciji, Crnoj Gori, Boki, Istri, Kastavštini... kud ćemo više, pokrili smo cijeli kifli!

Mi smo šećer na toj kifli.

Davor MANDIĆ

